

Переклади з української мови сербською мовою з 1991 до 2012

дослідження фонду Next Page в рамках проекту Book Platform

підготувала Алла Татаренко¹

бібліографія – Таня Гаєв, Алла Татаренко

лютий 2013

¹ Алла Татаренко – українська славіст, перекладач, історик літератури, літературний критик. Професор кафедри слов'янської філології Львівського національного університету ім. Івана Франка.

This text is licensed under Creative Commons

Аналітична частина

1. Вступ

Українсько-сербські культурні взаємини мають довгу традицію, сягаючи своїм корінням давнього минулого, однак прямі літературні контакти набувають особливого розвитку протягом трьох останніх століть. Культурні взаємозв'язки сербів та чорногорців з українцями розвивалися хвилеподібно, зміцнюючись та послаблюючись залежно від конкретних історичних обставин.² Надзвичайно важливою віхою у становленні українсько-сербських культурних контактів був приїзд у 1733 році до Сремських Карловців з Києво-Могилянської Академії вчителів, які мали закласти основи сучасної освіти. Мануїл Козачинський, перебуваючи протягом чотирьох років у Воєводині, не тільки працював над підняттям рівня освіти, але й написав першу сербську п'єсу – «Трагедокомедія, тобто печальна повість про смерть останнього царя сербського Уроша П'ятого і про падіння Сербського царства». Тому Мануїла (Михайла) Козачинського вважають і українським, і сербським письменником, а з його постаті зазвичай починають огляд історії розвитку українсько-сербських культурних взаємин.

Окремим періодам і аспектам українсько-сербських літературних контактів, в тому числі ролі перекладацького компоненту, присвячені наукові розвідки М.Гольберга, Ю.Гуця, І.Лучука, Д.Айдачича, Л.Попович та ін. дослідників³. Викладач відділення україністики Белградського університету Таня Гаєв працює над дисертаційним дослідженням на тему «Рецепція української літератури в сербській культурі», яке охоплює період від початку ХУІІІ століття до 2007 року. Окремі положення праці викладено в її статті під такою ж назвою, опублікованій в українсько-сербському збірнику «УКРАС: історія, культура, мистецтво» [вип.1(6), 2011, С.192-216]. У своєму дослідженні ми використовуватимемо певні здобуті сербською дослідницею результати, в тому числі поділ на періоди, який вона вживає у своїй праці. Приймаємо як узагальнююче її твердження, що «на процес представлення одної літератури іноземною мовою впливають фактори різних рівнів, якими є

² Айдачич Д. Передмова // Сербські фольклор і література в українських перекладах і дослідженнях. 1837-2004: Матеріали до бібліографії. – К.: Нац. бібліотека України ім. В.І.Вернадського, 2005. – С. 12.

³ Детальніше див: Сербські фольклор і література в українських перекладах і дослідженнях. 1837-2004: Матеріали до бібліографії. – К.: Нац. бібліотека України ім. В.І.Вернадського, 2005

існування кадрів перекладачів, що є результатом традиції взаємних культурних зв'язків та укоріненого обміну культурними цінностями; інформованість перекладачів про діапазони літератури; орієнтація перекладачів на окремі естетичні критерії під час вибору текстів для перекладу»⁴. У своєму дослідженні зупинимося також на конкретних тенденціях публікації перекладів української літератури сербською мовою за період з 1993 по 2012 рік, які тою чи іншою мірою пов'язані з роллю певних інституцій, особистостей, присутністю українського національного компонента в культурі сучасної Сербії, а також загальних процесів, які відбуваються в сучасній культурі.

Вивчення літературних контактів між сербами й українцями більшість дослідників починає з бароко. «Культура українського бароко та російської редакції старослов'янської мови залишили глибокі сліди в сербській культурі. В цей період до сербів приїжджали українські митці, щоб вчити їх новому, бароковому способу малювання фресок та ікон, а серби їхали вчитися до Києва»⁵. Повторний зліт сербсько-українських літературних зв'язків відбувається у другій половині XIX століття⁶. «Період 30-60-х років XIX століття є першим періодом більшої зацікавленості сербських перекладачів українською літературою, які вмотивовані контекстом розвитку українсько-сербських літературних зв'язків (особисті стосунки між Стояном Новаковичем і Осипом Барвинським, Тарасом Шевченком і Вуком Караджичем, Іваном Франком і Тихомиром Остоїчем)»⁷. У 1837 р. у часописі «Српски народни лист» з'являється переклад з німецької мови статті Антонія Назаревича («Література русинська»). У часописі «Даница» протягом 60-их рр. XIX ст. друкуються переклади Стояна Новаковича (українські народні пісні, оповідання Юрія Федьковича)⁸. На сторінка часопису «Вила» у 1868 р. з'являються переклади з «русинської» та «малоросійської» мови: це твори Марка Вовчка, Миколи Костомарова, Юрія Федьковича, Тараса Шевченка у перекладі Александра М.Радовановича, Мілана Джорджевича,

⁴ Гаєв Т. Рецепція української літератури в сербській культурі// УКРАС: історія, культура, мистецтво. - Вип.1(6). - 2011. – С.193-194.

⁵ Айдачич Д. Історична спорідненість і перспективи розвитку української і сербської національної культур// Українсько-сербські історико-культурні взаємозв'язки. Каталог книжкової виставки. К.: Нац. бібліотека України імені В.І.Вернадського, 2005, С.6.

⁶ Гаєв Т., цит праця, С.197.

⁷ Гаєв Т., цит праця, С.199. Див.також : Поповић Љ. Фокусна перспектива українське књижевности. Београд: Филолошки факултет Универзитета у Београду, 2007.

⁸ Детальніший перелік перекладів творів українських письменників, виданих у сербському перекладі з др.половини XIX століття до 2007року, див.: Гаєв Т., цит.праця

М.С.Мілоєвича, Владимира Н.Ілича, Стояна Новаковича, Владимира Николича. З цих публікацій сербський читач вперше знайомиться з оповіданнями Марка Вовчка, які здобувають прихильність провідних сербських прозаїків того часу, і з поезіями Тараса Шевченка, які належать до найбільш перекладуваних в Сербії українських творів, від того часу й дотепер.

Переклади поезій Шевченка і народних пісень друкують часописи «Зора» (1869), «Јавор» (1876, 1877 тощо), «Гусле» (1886), «Босанска вила» (1890), «Бранково коло» (1896). До кола перекладачів поезій Шевченка додаються Жарко Радонич, Йован Грчич, Драгутин Ілич.

Новий етап зацікавлення українським письменством датується початком ХХ століття. Крім перекладів вже відомих сербському читачеві письменників, у літературній періодиці вперше з'являються переклади творів Ольги Кобилянської, Івана Тобілевича, Василя Горленка, Володимира Винниченка, Богдана Лепкого, Пантелеймона Куліша, Михайла Коцюбинського, Василя Стефаника. Твори цих письменників продовжують виходити і після Другої світової війни, у часи соціалістичної Югославії («Fata morgana» Коцюбинського у пер. Владана Недича у 1955 році, «Захар Беркут» Івана Франка у пер. Александра Джурича у 1949 році).

До класиків української літератури початку ХХ століття додаються наприкінці 40-х поч. 50-х рр. ХХ ст. сучасні письменники: Юрій Яновський («Земля батьків» – 1945, пер. Нани Богданович), Олесь Гончар («Прапорonosці» – пер. Николи Николича, 1948). Якщо в середині ХІХ століття українські письменники нерідко розглядалися у контексті російської літератури, після Другої світової війни вони включаються у контекст радянської літератури.

Наступний значний період пов'язаний з кінцем 50-х – початком 60-х років ХХ століття – це період «культурної десталінізації», який позначено зміцненням українсько-сербських інтелектуальних контактів і літературного обміну, що впливає на всі сфери культурної рецепції – перекладання, літературну критику, наукові дослідження⁹. У літературній періодиці виходять друком переклади віршів М. Рильського (перекладач – Б.

⁹ Гаєв Т. Цит.праця, С. 200. Див.також: Поповић Љ. Цит. праця, С.77.

Китанович). З'являються переклади романів Михайла Стельмаха «Кров людська – не водиця» (переклад Д. Груїча та В. Димитрієва, 1963), «Гуси-лебеді летять» (переклала І. Самокович-Крстанович, 1967), «Вершники» Ю.Яновського (переклад С. Суботина, 1965), «Людина і зброя» Олесья Гончара (переклад Д. Груїча, 1967). У перекладі відомого сербського славіста Богдана Терзича з'являються «Українські народні казки» (1963, ще одне видання – 1988).

70-ті роки ХХ ст. позначені виходом численних перекладів української поезії – від творчості Г. Сковороди до сучасної української поезії, переважно поетів-«шістдесятників». У перекладах Петра Митропана, Михайла Ковача, Срджана Рашковича, Тодора Дутини, Радослава Пайковича на сторінках літературної періодики друкуються вірші П. Тичини, Д. Павличка, Б. Олійника, В. Симоненка, М. Вінграновського, І. Драча, Л. Костенко, В. Голобородька.

У 1969 році окремим виданням виходить «Кобзар» Тараса Шевченка, що є передовсім заслугою видатного славіста Петра Митропана. Друге видання цієї книжки виходить у 1980 році.

Важливою подією для рецепції української культури в Сербії став вихід збірки вибраних поезій Лесі Українки «Ломикамен» (1971). До цього спричинилися Мілан Николич, Йованка Хрвачанин і найвідоміша сербська поетеса ХХ ст. Десанка Максимович – перший лауреат Міжнародної премії імені Івана Франка.

У 1979 році виходить перша антологія української поезії, упорядником і перекладачем якої був Радослав Пайкович. До неї увійшли поети широкого хронологічного кола – від Сковороди і Котляревського до Олександра Олесья і Василя Елана-Блакитного, від Павла Грабовського і Лесі Українки до Бориса Олійника і Романа Лубківського. Р. Пайковичу належить переклад поетичної збірки Дмитра Павличка («Морам» («Мушу»), 1979), а також переклади поезій П.Тичини, Д. Павличка, В. Симоненка, І.Драча, Б.Олійника у літературній періодиці.

У періодиці з'являються поетичні переклади М. Николича (поезії Г. Сковороди, Б. Олійника), Б.Шекулараца (поезії І. Драча). Отже, можна зробити висновок, що у 70-80-ті

роки сербські перекладачі особливу увагу присвячували перекладам української поезії (як класичної, так і сучасної).

II. Огляд ринку книговидавництва та перекладів

Для представлення ситуації з видавничою справою у Сербії ми користувалися статистичними даними сайту Національної бібліотеки Сербії, дослідженням радника Міністерства культури та інформації Младена Весковича¹⁰ (яке, крім згаданих джерел, спирається також на дослідження, проведене 2001 р. Медіа-книгарнею «Мост» на замовлення Національної Бібліотеки Сербії і на дані Промислової палати Сербії), а також власними дослідженнями.

Огляд видавничої продукції Сербії з 2000 по 2011 рік включно представлено у вигляді графіків на наступних інтернет-сторінках:

www.nbs.rs/pages/article.php?id=18606

Огляд видавничої продукції по областях:

Література: www.nbs.rs/pages/article.php?id=18609

Гуманітарні науки: www.nbs.rs/pages/article.php?id=18612

Природничі науки: www.nbs.rs/pages/article.php?id=18615

Суспільні науки: www.nbs.rs/pages/article.php?id=18616

Мистецтво і спорт: www.nbs.rs/pages/article.php?id=18621

Дитяча література: www.nbs.rs/pages/article.php?id=18624

Підручники: www.nbs.rs/pages/article.php?id=18627

Таблиця найактивніших видавців перекладеної літератури (за 2011)

¹⁰ Vesković M. *Izdavaštvo u Srbiji. Opšti statistički pregled //Međunarodna radionica Izdavaštvo danas, Zagreb: Goethe Institut, 30-1- 1.2.2012.*

www.nbs.rs/pages/article.php?id=17589

Згідно даних НБС за 2010 р., з 4237 книжок-творів художньої літератури 3101 – твори вітчизняних письменників, а 1136 – переклади. Загальна ж кількість книжок, надрукованих того року – 14391.

За даними Промислової палати Сербії кількість суб'єктів господарської діяльності, які зареєстровані і як суб'єкти видавничої діяльності – бл.400, але передбачається, що лише бл.200 з них можуть вважатися професійними видавцями. У базі видавців агентства ISBN за 2008 рік (ведеться НБС) є 9500 активних видавців, з яких прибіл. 4500 – автори-видавці, які видають прибілжно по одній книжці на рік. У базі видавців на інтернет-сайті www.knjigainfo.com можна знайти адреси 798 видавців. За висновком М. Весковича, який наводить згадані вище дані у своєму дослідженні, можна вважати, що у Сербії є близько 300 активних видавців, але лише для 50 з них видавнича діяльність є пріоритетною. Він наводить також такі дані: в Сербії у 2010 р. вийшло 4237 книжкових видань художньої літератури, з яких білльше 1500 видали 4 професійних видавництва. За його підрахунками, 30-50 видавців видають $\frac{3}{4}$ річної книжкової продукції.

Білльшесть видавництв приватизовані. 61% видавництв засновано протягом останніх 15 років. Білльшесть з них маленькі – лише у 36,5 % з них працює білльше 10 працівників. Прибілжно половина видавців друкує книжки накладом 500-1000 примірників. Білльшесть книгарень у Сербії (53%) належить видавцям (деякі з них мають по 30 книгарень). Крім найбільших міст (Белград, Новий Сад, Ніш, Суботиця) справжніх книгарень майже немає, книжки нерідко є важко доступним товаром. Середня ціна книжки – 6-8 євро¹¹.

В Сербії є 174 публічних бібліотеки, 30 з яких мають функцію центральних. Міністерство культури Республіки Сербії раз на рік закупає для них книжки. Отже, одна книжка може бути закуплена для бібліотек у кількості від 30 до 174 примірників¹². Фонди бібліотек поповнюються також за рахунок «обов'язкових примірників», які надсилають видавці.

¹¹ Vesković, op.cit.

¹² Vesković, op.cit.

Частина бібліотек має видавничу діяльність. Бібліотеки часто є засновниками і видавцями літературних часописів, в яких, як правило, є рубрики іноземної літератури. Тут нерідко апробуються нові переклади, відбувається перше знайомство з творчістю іноземних авторів. Бібліотеки є осередками культурного життя міста: у них організовуються літературні вечори, презентації, літературні конкурси. Бібліотеки беруть активну участь в організації міжнародних літературних фестивалів, резиденційних програм для іноземних літераторів тощо.

III. Переклади з української на сербську

III.1. Загальні дані та поділ за жанрами

У період, який є предметом нашого аналізу, ситуація з тенденціями перекладу дещо змінилася, що пов'язано з суспільними та політичними змінами у Сербії. У попередній період (1945-1991) вона була частиною Соціалістичної Федеративної Республіки Югославії, в якій видавництва належали до державного сектору, а співпраця з іншими соціалістичними країнами (в тому числі з СРСР, до складу якого входила Україна), належала до державно-ідеологічних пріоритетів. З розпадом федерації і війнами в колишніх республіках СФРЮ, а також економічними санкціями, застосовуваними до Союзної Республіки Югославії¹³ ситуація у видавничій справі різко змінилася. Зменшилася кількість перекладів, які виходили окремими виданнями, натомість періодичні видання стали осередком знайомства сербського читача з українською літературою. Посилилася перекладацько-видавнича діяльність громадських організацій українців і русинів, які проживають у Сербії, спрямована на популяризацію української літератури. У фокусі їхнього зацікавлення перебуває, як правило, класична українська література, а також фольклор. Частину видань становлять двомовні українсько-сербські видання, спрямовані передовсім на задоволення релігійних і культурних потреб української меншини в Сербії, а також на популяризацію їхніх культурних здобутків. З початком XXI століття більшою стає питома вага сучасної української літератури. До окремих видань творів Бориса Олійника (дві збірки поезій і одна – есеїстична) додаються

¹³ роки існування цього державного об'єднання 1992-2003. З 2003 р. по 2006 рік Сербія входила до державного союзу Сербія і Чорногорія.

переклади «Перверзії» Юрія Андруховича, «Антології сербського постмодерного оповідання» Юрія Винничука, есеїстика Миколи Рябчука, «Польові дослідження з українського сексу» Оксани Забужко, поезія і драматургія Анни Багряної. Вагоме місце займають антології поезії («Вірші про кохання», «Наперекір вітрам»), окремі видання класиків української літератури Тараса Шевченка, Івана Франка, Євгена Маланюка, Леся Мартовича, Василя Стефаника.

Починаючи з 90-их років одним з найактивніших промоторів української культури стає створена 2002 року на філологічному факультеті Белградського університету кафедра україністики (офіційно вона перебуває у складі кафедри славістики). Її незмінно очолює професор Людмила Попович, українка, випускниця кафедри слов'янської філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Ще до офіційного оформлення спеціалізації «українська мова та література» Людмила Попович заохочувала до вивчення української здібних студентів-славістів з інших спеціальностей¹⁴(Мілена Іванович, Таня Гаєв), і вони пізніше, разом з нею, стали першими викладачами відділення україністики. У 90-ті – початком 2000-х Л.Попович активно займається перекладами з української на сербську. Вона приєднується до перекладацьких зусиль професора Белградського університету д-ра Міодрага Сібіновича – найвідомішого з перекладачів російської й української поезії. Вони публікують переклади українських поетів у сербських періодичних виданнях, а згодом видають ґрунтовне двомовне видання «Наперекір вітрам» – антологію, яка зби́рала прекрасні взірці української поезії ХУІ-ХХ століть. Наступне покоління україністів теж пробує свої сили у художньому перекладі. Під час перебування на міжнародній Перекладацькій майстерні, організованій Центром гуманітарних досліджень Львівського національного університету ім. Івана Франка (2001), Мілена Іванович перекладає драму В.Винниченка «Закон» і починає працювати, спільно з колегою з ЛНУ ім. Івана Франка Аллою Татаренко, над сербським перекладом роману Юрія Андруховича «Перверзія». Цей роман виходить 2002 року в белградському видавництві «Кліо» і розпочинає серію спільних перекладацьких проєктів сербських та українських славістів. Наступним був переклад есеїв Миколи Рябчука «Від Малоросії до України» (2003), виконаний зусиллями Л.Попович, М.Іванович та А.Татаренко, а 2005 року вийшла друком у

¹⁴ Українська мова як друга мова викладається у белградському університеті з 1991 року. Україністичні дисципліни, крім белградського університету, викладаються також в Новосадському університеті.

Переклади з української мови сербською мовою

сербському перекладі «Антологія українського постмодерного оповідання» Юрія Винничука (перекладачі – М.Іванович, А.Татаренко, Д.Айдачич).

Деян Айдачич, нині викладач Київського національного університету, спричинився до популяризації української літератури не лише як перекладач. Як керівник Інтернет-проекту «Растко: Бібліотека сербської культури» (www.ratsko.rs) він ініціював створення бібліотеки «Растко-Київ-Львів», де вже більше десяти років публікуються як оригінальні твори, так і переклади українських авторів, дослідження сербських науковців про українську історію та культуру, а про сербську історію і культуру – українських дослідників. Цей сайт є надзвичайно багатим джерелом відомостей про українсько-сербські культурні зв'язки різних періодів, у тому числі сучасного періоду. На ньому з'являються переклади відомих перекладачів, а також перші перекладацькі спроби молодих.

Календар видань:

1994. – У сербському перекладі вийшла одна книжка – поетична збірка Бориса Олійника «На линији тишине» («*На лінії тиші*») у перекладі Радослава Пайковича.

1999. – Вийшла в світ добірка поезій трьох українських класиків Тараса Шевченка, Івана Франка, Євгена Маланюка „Хучи Дњепар широки“ , укладена й перекладена Лукою Хайдуковичем.

2000. – Вийшла в світ книжка Романа Мизя „Hrišćanstvo na pragu trećeg milenijuma» («*Християнство на порозі третього тисячоліття*»). Автор –священик- українець з Нового Саду - водночас виступає перекладачем. Це двомовне видання є фактично подвійним оригіналом.

2001. – Цей рік позначений виходом двох перекладів з української:

- поетична антологія «Pesme o ljubavi: ukrajinski pesnici» (*Вірші про кохання: українські поети*). Упорядник – Міодраг Сібінович, перекладачі – Міодраг Сібінович та Людмила Попович.

- вибрані оповідання Василя Стефаника «Izabrane priče» (пер. Стеван Константинович)

This text is licensed under Creative Commons

Переклади з української мови сербською мовою

2002. – Цей рік ознаменований виходом у світ трьох видань:

- фундаментальної двомовної антології „У инат ветровима: антологія українське поезіє XVI-XX века“ („*Наперекір вітрам: антологія української поезії XVI-XX ст.*“), авторами якої є белградські славісти Міодраг Сибинович та Людмила Попович. Книжка вийшла друком у Республіці Сербській (Босна і Герцеговина)
- роману Юрія Андруховича „Перверзія“ (у перекладі белградської славістки Мілени Іванович і львівської славістки Алли Татаренко)
- драми Володимира Винниченка „Закон“ (у перекладі Мілени Іванович). Цей переклад вийшов в Україні як одне з видань міжнародної Перекладацької майстерні, в якій брала участь М. Іванович.

2003 – цього року з’явилося п’ять перекладів з української:

- Поетична збірка сучасного українського поета Віктора Кордуна «Песме» (в оригіналі: «*Сонцестояння*»). Переклад здійснений белградським славістом М. Сібіновичем, а книжка видана у Республіці Сербській (Боснія і Герцеговина)
- Поетична збірка сучасного українського поета Бориса Олійника, видана під назвою «Над стрехом јаблан» («Над стріхою тополя»). Перекладачі – Лука Хайдукович і Джура Латяк.
- Збірка есеїв Бориса Олійника „Две године у Кремљу“ („*Два роки в Кремлі*») Переклав Джура Латяк.
- Збірка есеїв Миколи Рябчука «Од Малорусије до Украјине» («*Від Малоросії до України*»). Переклали Людмила Попович, Мілена Іванович, Алла Татаренко
- Історіографічна праця Ольги Посунько „Istorija Nove Serbije i Slavenoserbije» („*Історія Нової Сербії та Слав’яносербії*“) Перекладач – Євген Кулеба

2005 – опубліковано одне видання:

This text is licensed under Creative Commons

Переклади з української мови сербською мовою

«Антологія українське постмодерне приповітке» (*„Антологія українського постмодерного оповідання“*). Укладач – Юрій Винничук. Перекладачі: Мілена Іванович, Алла Татаренко, Деян Айдачич

2006 – з’являються чотири видання:

- «Монографія парохіє и монастира отаца Василијана у Кули» (*«Монографія парафії і монастиря со. Василиян у Кулі»*) о. Віталія Лотоцького у перекладі Євгена Кулеби та Ярослава Кулеби

- нове видання перекладів поезій Тараса Шевченка «Кобзар» (перекладачі М. Сібінович, Л. Симович, Д. Максимович, Л. Хайдукович, Й. Хрвачанин, С. Сластиков, М. Глішич, Т. Дутина)

- „Стрибогов поклон“ (*„Стрибожий дарунок“*) Леся Мартовича. Перекладач – Андрія Лаврек

- „Украјина u plamenu: izbor iz stvaralaštva i života O.P.Dovženka». Книга містить низку творів О.Довженка, в тому числі фрагменти з його «Щоденника» (у перекладі Янко Сабадоша), а також переклад кіносценарію «Україна в огні», здійснений групою студентів-україністів Белградського університету (Здравка Дрляча, Душка Здравкович, Івана Матич, Єлена Міялкович, Єлена Павлов, Еміна Сіміч)

2007 – виходять два видання:

-переклад вибраних поезій Івана Франка „Песме“ (*„Вірші“*). Переклав Лука Хайдукович

-двомовне видання українських казок „Украјинске бајке на украјинском и српском језику“ у перекладі студентів-україністів Белградського університету (Івана Матич, Снежана Чулібрк, Маріяна Дживульські, Міліца Бегович, Саня Лазич, Марко Станісавлевич, Ана Шваб, Віолета Стевич, Весна Златанович, Єлена Міялкович, Катарина Йованович). Редактор – Мілена Іванович

2008. – два видання:

- історіографічна праця Аркадія Жуковського та Ореста Субтельного «Kratka istorija Ukraјine» (*„Нарис історії України“*). Переклали Янко Рамач та Анамарія Рамач

This text is licensed under Creative Commons

Переклади з української мови сербською мовою

- «Украјинске narodne pesme» («Українські народні пісні») – зібрав і переклав Петар Хевка. Книжка вийшла у Республіці Сербській (Босна і Герцеговина)

2011.- три видання:

- релігійне видання: «Почајевска чудотворна икона Мајке Божије: (житије, чуда и акатист)» („Почаївська чудотворна ікона Богоматері: (житіє, чудеса, акафіст)“). Переклад Олгіци Петронієвич

- навчальне видання: “Весели водич кроз украјински језик» („Веселий розмовник української мови“) Автори: Оксана Стецюк, Ярослав Кулеба, перекладач Наташа П’єкні

- дитяча література: „Азбука храбрости» („Азбука хоробрості“) Наталії Чуб Переклали з російської Любіца Мілічевич та Фатіма Іваз.

2012. –шість видань:

-історіографічна праця Олени Апанович «Istorija zaporoških kozaka» („Розповіді про запорізьких козаків»). Переклав Андрій Лаврик

- У виданні Міжнародного поетичного фестивалю «Смедеревська поетична осінь» виходить збірка поезій сучасної української авторки Анни Багряної «Скитска дева» («Скіфська діва») у перекладі Вери Хорват.

- з’являється переклад роману Оксани Забужко „Terenska istraživanja ukrajinskog seksa» («Польові дослідження з українського сексу») (пер. Ярослав Комбіль)

- переклад п’єс сучасної української авторки Анни Багряної «Комади» (переклав Рісто Васілевски, за допомогою авторки)

-дві книжки Наталії Чуб: „Азбука бизниса“ («Азбука бізнесу») та «Азбука здравља“ („Азбука здоров’я»)

III. 2. Публікації за жанрами:

-література з релігії та теології – 2 видання:

This text is licensed under Creative Commons

Переклади з української мови сербською мовою

Roman Miz, *Hrišćanstvo na pragu trećeg milenijuma* Novi Sad, Ekumenska humanitarna služba, 2000

Виталиј Лотоцкиј, *Монографија парохије и манастира оца Васиљана у Кули*, Кула: Грекокатолицька парафія св.священномуч. Йосафата; Кула: Рідне слово, 2006

гуманитарні та соціальні дисципліни – 4 видання:

Olga Posunjko, *Istorija Nove Srbije i Slavenoserbije*, Novi Sad: Srpsko-ukrajinsko društvo, 2003

Arkadij Žukovski, Orest Subteljnji, *Kratka istorija Ukrajine*, Beograd: Dan Graf, 2008

Olena Aranovič, *Istorija zaporoških kozaka*, Beograd: Logos, 2012

Оксана Стећук, Ярослав Кулеба, *Весели водич кроз украјински језик*, Кула: Рідне слово, 2011.

поезія – 9 видань

Класична:

Тарас Шевченко, Иван Франко, Јевген Малањук, *Хучи Дњепар широки*, Београд, Завод за уџбенике и наставна средства, 1999

Pesme o ljubavi: ukrajinski pesnici (антологія, упорядник *Миодраг Сібінович*) Beograd : Paideia, 2001

У инат ветровима, Антологія украјинске поезије XVI-XX века (антологія, упорядник Людмила Попович), Бања Лука: Друштво српско-украјинског пријатељства Републике Српске; Српско Сарајево: Завод за уџбенике и наставна средства Републике Српске, 2002

Тарас Шевченко, *Кобзар* (избор) (упорядник *Людмила Попович*) Нови Сад, Савез Русина и Украјинаца Србије, 2006.

Иван Франко, *Песме*, Нови Сад: Српско-украјинско друштво, Алфаграф, 2007.

Сучасна:

Борис Олијник, *На линији тишине*, Ниш: Просвета, 1994

У инат ветровима, Антологія украјинске поезије XVI-XX века (антологія, упорядник Людмила Попович), Бања Лука: Друштво српско-украјинског пријатељства Републике Српске; Српско Сарајево: Завод за уџбенике и наставна средства Републике Српске, 2002

This text is licensed under Creative Commons

Переклади з української мови сербською мовою

Борис Олијник, *Над стрехом јаблан*, Нови Сад: Прометеј, Српско-украјинско друштво, 2003

Виктор Кордун, *Песме*, Градишка: Српско просвјетно и културно друштво „Просвјета“; Бања Лука: Друштво Српско-украјинског пријатељства Републике Српске, 2003

Ана Багрјана, *Скитска дева*, Смедерево: Међународни фестивал поезије „Смедеревска песничка јесен“, 2012

Художња проза та есе 2+3+3 = 8

Проза класична:

Vasilj Stefanik, *Izabrane priče*, Novi Sad: KZ „Ljubitelji knjige“, , 2001

Les Martovič, *Stribogov poklon*, Beograd: Narodna knjiga –Alfa, 2006

Проза сучасна:

Јуриј Андрухович, *Перверзија*, Београд: Слио, 2002

Антологија украјинске постмодерне приповетке (уклав Јуриј Винничук), Novi Sad: Stylos, 2005.

Oksana Zabužko, *Terenska istraživanja ukrajinskog seksa*, Beograd: PLATO, 2012

Есе: 3 видання

Микола Рјабчук, *Од Малорусије до Украјине*, Београд: Библиотека града Београда, Универзитетска библиотека „Светозар Марковић“, Чигоја штампа, 2003.

Борис Олијник, *Две године у Кремљу*, Нови Сад, Прометеј, 2003.

Oleksandar Dovženko, *Ukrajina u plamenu: Izbor iz stvaralaštva i života O.P.Dovženka*, Novi Sad: Savez Rusina i Ukrajinaca Srbije i Crne Gore, Beograd: TIA Janus, 2006.

Дитяча література: 3 видання:

Наталіја Чуб *Азбука храбрости*, Београд: JRJ, 2011.

Наталіја Чуб, *Азбука здравља*, Београд: JRJ, 2012

Наталіја Чуб *Азбука бизниса*, Београд: JRJ, 2012

This text is licensed under Creative Commons

Переклади з української мови сербською мовою

Драми: 2 видання:

Володимир Виниченко, *Закон*, Львів-Дрогобич: Коло, 2002

Ана Багрјана, *Комади*, Смедерево: Арка, 2012

Фольклор: 2 видання:

Українське бајке на українском и српском језику, (упорядник Мілена Іванович), Нови Сад: Савез Русина и Украјинаца Србије, 2007

Ukrajinske narodne pesme (зібрав Петар Хевка), Banja Luka: Art print, 2008.

III.3. Інші публікації

У аналізований період значна кількість перекладів з української мови на сербську з'являлась друком у різних періодичних виданнях. Так, у 1993 р. у часописі «Српски књижевни гласник» Міодраг Сібінович публікує велику добірку перекладів української поезії, починаючи від аноніма ХУІ ст до Віктора Кордуна (усього – 15 віршів). Того ж року перекладач продовжує справу ознайомлення сербських читачів із творчістю видатних українських поетів, відкриваючи для них «розстріляне Відродження» і поезію «шістдесятників», не оминаючи увагою молодих українських поетів¹⁵: у часописі «Савременик плус» виходять його переклади Михайля Семенка, Миколи Руденка, Богдана Бойчука, Богдана Рубчака, Миколи Вінграновського, Івана Драча, Бориса Олійника, Василя Стуса, Ганни Світличної, Ніни Кир'ян, Івана Малковича. У цьому ж числі з'являються поетичні переклади Людмили Попович (вірші Миколи Воробйова, Василя Голобородька, Ігоря Римарука, Юрія Андруховича).

1994 р. у літературному виданні «Књижевни лист» друкується добірка віршів Івана Франка у перекладах Міодрага Сібіновича, із вступним словом Людмили Попович. У літературній газеті «Књижевне новине» цього ж року виходять переклади поезій Тараса Шевченка із вступним словом перекладача Міодрага Сібіновича.

¹⁵ Про роль перекладів М.Сібіновича див. статтю Л. Попович: www.karija.narod.ru/Translations?pop_ukrajinska.01.htm

1996 року у часописі «Мостови» свої переклади Франкових поезій публікує Лука Хайдукович. Великий блок перекладів з української з'являється 2001 року у часописі «Градина»: уривок з роману Ю. Андруховича «Перверзія» (перекладач – Лариса Рашич), оповідання Костя Москальця (перекладач – Татяна Мацевко-Савцин). Хоча ми тут вперше з початку 90-их зустрічаємо переклади сучасної української прози, центральне місце у номері присвячене поезії (Л. Костенко, І. Драч, В. Стус, Ю. Завгородній, В. Голобородько, В. Кордун – у перекладах М. Сібіновича, В. Стус, М. Воробйов, В. Махно, Б. Щавурський – у перекладах Л. Попович). 2005 року в часописі «Књижевни магазин» виходить добірка перекладів Мілени Іванович і Алли Татаренко, які знайомлять сербських читачів із молодшою генерацією поетів (Ю. Андрухович, В. Неборак – у перекладах М. Іванович; А. Бондар, С. Жадан, М. Кияновська, О. Сливинський – у перекладах А. Татаренко). У 2006 р. у часописі «Mons Augeus» виходять вірші Ю. Андруховича, С. Жадана, Г. Крук, О. Сливинського у перекладах А. Татаренко. Того ж 2006 року в часописі «Писмо» опублікована добірка віршів сучасних українських поетів в перекладах М. Сібіновича (Ліна Костенко, Василь Стус, Василь Голобородько, Григорій Чубай, Юрко Позаяк, Іван Малкович, Іван Лучук, Назар Гончар, Назар Федорак), а у часописі «Развитак» цей найвідоміший сербський перекладач української поезії представляє вірші Володимира Свідзінського, Якова Савченка, Павла Тичини, Кліма Поліщука, Олекси Слісаренка, Михайля Семенка, Максима Рильського, Євгена Маланюка, Дмитра Фальківського, Степана Бена, Ліни Костенко, Василя Симоненка, Івана Драча, Василя Стуса, Василя Голобородька, Віктора Кордуна, Григорія Чубая, Олександра Ірванця, Володимира Цибулька.

Окремі публікації прози українських авторів зустрічаємо у часописі «Poļja» (2006) (оповідання Ірени Карпи в пер. А. Татаренко), в часописі «Кораци» (2007) (оповідання Юрка Іздрика в перекладі цього ж перекладача), в часописі «Прича» (оповідання Софії Андрухович у перекладі М. Іванович). У часописі «Мостови» публікуються переклади Ярослава Комбіля (вірші Василя Махна та Олександра Гавроша (2010)).

Полігоном для підготовки молодих перекладачів з української і для знайомства молоді із творчістю українських письменників став часопис студентів белградської україністики «Вікно» (виходить з 2004 року). Крім паперової версії, має електронну, доступну з: www.ukrajnistika.edu.rs Це видання підтримало Посольство України у Сербії. На

даний момент на сайті є доступними п'ять чисел часопису. Крім студентів, у ньому беруть участь викладачі-україністи. Зокрема, на його сторінках публікують свої переклади Мілена Іванович та Таня Гаєв. Випуски, які з'явилися до цього часу, дають підстави говорити про серйозне ставлення перекладацької молоді до свого завдання, а також про активну участь у підготовці матеріалів до нього їхніх старших колег. Цікавим є факт, що серед перекладів читач зустрічає як взірці різних жанрів сучасної української літератури, так і твори класиків. Найздібніші студенти україністики залучалися до перекладу окремих видань. Так, збірка, присвячена життю і творчості Олександра Довженка «Україна у вогні», містить, крім перекладів активного діяча Товариства сербсько-української дружби Янко Сабадоша, переклад сценарію «Україна в огні», виконаний студентами-україністами. Двомовне видання українських казок (2007) теж є результатом праці молодих белградських україністів під керівництвом Мілени Іванович – їхнього викладача і одного з найавторитетніших перекладачів з української у Сербії.

Релевантним джерелом інформації про українську й сербську культуру, в тому числі про переклади української літератури сербською, є згадуваний вище Інтернет-проект «Растко» (www.rastko.rs). У бібліотеці «Растко Кијев Лавов» можна знайти електронні варіанти окремих видань (наприклад, фундаментальну антологію „Наперекір вітрам“ („У инат ветровима“), а також переклади, які ще не виходили друком, а підготовлені саме для цього видання.

ІУ. Переклади українських авторів іншими мовами

З видань, які ми навели у списку, лише три позначені як переклади з російської (переклади книжок Наталії Чуб). Інші публікації є перекладами з української мови.

У. Переклади з української – умови праці та професійного розвитку

Умови праці перекладачів з української мови у Сербії не відрізняються принципово, наскільки нам відомо, від умов праці перекладачів з інших мов. Переклади художньої

літератури оплачуються зазвичай гірше, ніж переклади юридичних документів (що є загальною практикою і не залежить від мови). Оскільки сума і форма оплати нерідко залежить від кількох факторів (наявність фінансової підтримки, фінансові можливості видавництва, тип літератури), важко говорити про правила оплати, тим більше, що підписання угоди перекладача з видавництвом включає зазвичай прописаний у таких угодах момент конфіденційності (як і в Україні). Є випадки як оплати гонорару за посторінковим принципом (1800 знаків без пробілів), так і підписання контрактів, де перекладачеві належить певний процент від продажу. Відсутність встановлених тарифів пояснюється тим, що перекладачів з української мало, об'єм продукції, яку вони випускають – маленький, тож більшість з них мають інше основне місце праці, а переклади з української є для них сферою додаткового заробітку. Більшу оплату перекладачі з будь-якої мови отримують за умови одержання фінансової підтримки на переклад, як правило, з боку держави, література якої популяризується (наскільки нам відомо, сербські видавці не мають досвіду отримання фінансової підтримки на переклади від України). Фінансова підтримка Міністерства закордонних справ України у випадку видання класики української літератури (яка є, як відомо, некомерційним виданням) не була спрямована суто на переклад. Видавцем виступали громадські організації (Савез Русина и Украјинаца Србије, Savez Rusina i Ukrajinaca Srbije i Сне Горе), натомість переклади були або зроблені раніше, або виконувалися студентами-україністами (виняток – переклади Я. Сабадоша). Тож ці приклади фінансової підтримки не стосуються ситуації професійних перекладачів.

Найбільший внесок у переклади української поезії протягом 1991-2012 рр. належить професору Белградського університету д-ру Міодрагу Сібіновичу (Miodrag Sibinović). Популяризацією української літератури, в тому числі через переклади, активно займається керівник відділення україністики Белградського університету професор д-р Людмила Попович (Ljudmila Popović). На початок 90-их припадає перекладацька діяльність вельми активного перекладача попереднього періоду Радослава Пайковича (Radoslav Rajković). Класичну українську поезію дуже успішно популяризував і перекладав Лука Хайдукович (Luka Hajduković). Перекладає різножанрову літературу з української Андрій Лаврик (Андрія Лаврек) (Andrij Lavrik, Andrija Lavrek), відомий і як перекладач з російської та русинської

мов. Одну поетичну збірку переклала Вера Хорват (Vera Horvat), оповідання В. Стефаника – Стеван Константинович (Stevan Konstantinović).

У аналізований період слід відзначити успішну перекладацьку діяльність етнічних українців і русинів з Воєводини: Янко Рамач (Janko Ramač), Анамарія Рамач (Anamarija Ramač), Євген та Ярослав Кулеба (Eugen Kuleba, Jaroslav Kuleba), Джура Латяк (Đura Laćak), Ярослав Комбіль (Jaroslav Kombilj).

Початком XXI століття одним з найактивніших перекладачів, передовсім сучасної літератури, стає викладач Белградського університету мр Мілена Іванович (Milena Ivanović). У цей період публікують свої переклади сучасної української літератури професор Львівського університету ім. Івана Франка, д-р Алла Татаренко (Ala Tatarenko) та професор Київського університету ім. Тараса Шевченка д-р Деян Айдачич (Dejan Ajdačić). Сподіваємося, що хтось із колишніх студентів – українців, які брали участь у колективних перекладах і перекладали для часопису «Вікно», теж увіллється у когорту перекладачів з української мови. Згідно каталогу Спілки літературних перекладачів Сербії (Association of Literary Translators of Serbia), єдиним її членом-перекладачем з української (а також російської, білоруської, болгарської, чеської) є Міодраг Сібінович¹⁶.

Професійне навчання сербських перекладачів з української відбувалося у 2000-2001 році у рамках Перекладацької майстерні, організованої Інститутом гуманітарних досліджень Львівського національного університету ім. Івана Франка (керівник – знана українська перекладачка Марія Габлевич). Її учасниками були Янко Рамач (заочно), та Мілена Іванович. Їхні переклади були опубліковані у Альманасі Перекладацької майстерні (переклад Янка Рамача¹⁷ був здійснений з українського перекладу польського видання, тому не врахований у нашому дослідженні). Важко переоцінити значення таких заходів. Шкода, що вони є рідкістю. Українські перекладачі мають можливість обміну досвідом з сербськими колегами – перекладачами під час щорічних Міжнародних зустрічей перекладачів (Белград). Теми

¹⁶ www.ukpsalts.org/sr/katalog.html

¹⁷ Jevgen Misilo, Predgovor, Akcija „Visla“, dokumenti, prevod Janko Ramač, prema izdanju: Акція «Вісла», Документи, Впорядкування і редакція Євгена Місила; пер. Івана Сварника, Львів-Нью Йорк: Вид-во НТШ, 1997, Альманах Перекладацької майстерні 2000-2001, Том 3. Переклади та рецензії, Книга 3, Львівський національний університет імені Івана Франка, Центр гуманітарних досліджень, Перекладацька майстерня, Коло, Львів-Дрогобич 2002: 1-91

перекладу традиційно порушуються під час щорічного Міжнародного Форуму видавців (Львів), де відбуваються зустрічі з перекладачами, круглі столи про проблеми перекладу тощо.

VI. Посередники

Провідна роль у популяризації творів української літератури і перекладів належить перекладачам. Нерідко вони є не лише авторами, але й ініціаторами перекладу, а пізніше – його активними пропагандистами. Роль перекладачів особливо підвищилася у аналізований період, коли їхня ініціатива набула особливої ваги в умовах відсутності державних замовлень на переклади і приватизації видавництв. Часто вони шукають видавця для обраного твору, сприяють організації приїзду письменника у Сербію, перекладають його інтерв'ю, виступи на літературних вечорах тощо.

Вихід у світ значної частини перекладів з української мови на сербську пов'язаний з діяльністю організацій, які покликані зберігати і розвивати культури національних менших, що проживають на території Сербії. Так, Союз русинів та українців Сербії, як і Товариство українсько-сербської дружби, неодноразово виступав ініціатором і видавцем книжок, перекладених з української мови, а його активні члени – як перекладачі на сербську. Слід відзначити роль праць, зокрема, монографії акад. Юліана Тамаша «Українська література між Сходом і Заходом» („Ukrajinska književnost između Istoka i Zapada“, 1995) у справі популяризації української літератури в Сербії. Існування значної української меншини на території Воєводини сприяє інтересу до української літератури, культури, історії. Хоча ці організації не є видавцями у класичному сенсі, їхня книжкова продукція (часто у співпраці з професійними видавцями – «Прометеј», «ТІА Јанус») дає дуже успішні результати.

Хоча більшість сербських видавців спорадично включала українську літературу до видавничого плану (як правило, по одній книжці, за винятком видавництва «JRJ» (Белград), яке видало три книжки Наталії Чуб), факт публікації реномованими видавництвами («Сліо», „Завод за уџбенике и наставна средства“, „Народна књига Алфа“, «PLATO», «Прометеј», «Просвета“, „Stylos») перекладів з української сприймається як позитивний сигнал.

Важлива роль у популяризації української літератури в Сербії, в тому числі у справі її перекладу, належить україністиці Белградського університету. Саме вона є кузнею молодих українців, базою для підготовки перекладацьких кадрів. Викладачі кафедри є надзвичайно активними перекладачами української літератури (Людмила Попович, Мілена Іванович, Таня Гаєв), організаторами і учасниками перекладацьких проєктів. Зусиллями белградських українців організовано чимало зустрічей з українськими письменниками. Вони – серед головних організаторів «Днів української культури», а також інших заходів, пов'язаних з приїздом українських літераторів до Сербії. Кафедра україністики в усіх цих важливих справах тісно співпрацює з Посольством України в Сербії, яке активно підтримує ці заходи популяризації української культури.

Міністерство культури та інформації Республіки Сербії відіграє значну роль на ринку книжок, як через закупівлю книжок для публічних бібліотек, так і через Секретаріати в справах культури Белграда, Автономного краю Воєводини та Нового Саду. Видання сербського перекладу «Антології українського постмодерного оповідання» Ю.Винничука (2005) фінансово підтримав Секретаріат в справах культури та освіти АК Воєводини. У Сербії є більше 60 літературних маніфестацій та премій, які більшою чи меншою мірою підтримує Міністерство культури, як і місцеві органи самоврядування. У Сербії є 3 серйозні ярмарки видавців: у Новому Саді, Белграді та Ніші. Белградський ярмарок має міжнародний характер. Саме тут відбулася єдина поки що акція з популяризації української літератури українськими видавцями. Видавництво «Кальварія» на запрошення Міністерства культури Сербії у 2008 році взяло участь у цьому масштабному заході і провело презентацію творів українських письменників, які вийшли у цьому видавництві. На презентації були присутні сербські видавці, перекладачі, письменники, україністи. Ця успішна поїздка була підтримана фондом «OPEN UKRAINE».

Важливу роль у ініціюванні нових перекладів відіграють «Дні української культури», учасниками яких традиційно є письменники, різноманітні фестивалі, письменницькі зустрічі та інші маніфестації. Так, гостями «Днів української культури» у Сербії були І. Драч, В. Шкляр, І. Лучук, М. Рябчук та ін. У Сербії виступили також А.Кокотюха, С.Повалєєва, Л.Багірова, Н.Федорак, С. Пантюк. Микола Рябчук взяв участь у Міжнародній Дунайській культурологічній конференції (Белград, 2003), Юрій Винничук, Іван Лучук, Тарас Лучук,

Володимир Цибулько та інші українські письменники – у щорічних Міжнародних зустрічах письменників (Белград), Ірена Карпа була учасницею літературного фестивалю «Проза-фест», (Новий Сад, 2007), Любко Дереш брав участь у фестивалі «Письменники у фокусі» (Суботиця, 2010). Сприяють популяризації перекладів презентації книжок, передовсім – за участі авторів (серед найуспішніших згадаємо літературні зустрічі і презентації за участі І.Драча, Ю. Андруховича, М.Рябчука, Ю.Винничука).

Виходу і популяризації українських перекладів сприяє також українська держава, найчастіше через Посольство України у Сербії. Так, найновіше видання «Кобзаря» (2006) і нова двомовна добірка українських казок (2007) вийшли завдяки підтримці Міністерства закордонних справ України, вибрані твори Олександра Довженка „Ukrajina u plamenu“ – завдяки підтримці Міністерства закордонних справ України та Секретаріату в справах культури АК Воєводини.

УІІ. Реакція на переклад

Рецепція перекладів з української в Сербії є дуже різною. Прикладом успішного в цьому плані перекладу вважаємо, наприклад, роман Андруховича «Перверзія». Під час перебування на промо-турі в Сербії письменник дав кілька інтерв'ю провідним періодичним виданням Сербії (частину з них можна побачити на сторінці www.rastko.rs). Після його від'їзду інтерв'ю у письменника продовжували брати через інтернет (наприклад, інтерв'ю з В.Огнєновичем для чорногорського видання). Під час виступів на телебаченні, присвячених їхній власній творчості, ведучі сербські письменники Драган Великич та Мілета Проданович згадали в цьому контекст роман «Перверзія». Після виходу роману в світ його перекладачі отримали кілька запрошень розповісти про цей роман сербським читачам. М.Іванович виступала в одній з белградських бібліотек, А.Татаренко – на літературному вечері-представленні «Перверзії» у Культурному центрі Нового Саду (разом з відомим сербським письменником і літературознавцем Савою Дам'яновим, ведучий вечора – Радослав Еракович), у галереї м. Пожега (на ініціативу відомого сербського поета Драгана Йовановича Данилова), на відкритті літературної колонії у Січево, на круговому столі про переклади (Культурний центр м. Ніш). Вихід цього роману «спровокував» низку лекцій про сучасну

українську літературу. Першу з них виголосив Ю. Андрухович перед українцями белградського університету. А. Татаренко виступила з лекціями про сучасну українську літературу в університетах м. Новий Сад та м. Ніш. З'явилася низка статей сербською мовою, присвячених «Перверзії» тощо. Зацікавленість сербських інтелектуалів романом і його літературним контекстом знайшла свій вияв і у тому, що на сторінках літературних часописів «Књижевност», «Наслеђе», „Mons Augeus» з'явилися огляди найновішої української літератури, написані на прохання редакторів, а Друга програма Радіо Белграда почала що другого тижня включати в свої передачі новини української культури та української літератури (2004-2010).

УІІ. Підсумкові положення та рекомендації

Перекладацька діяльність сербських перекладачів з української високо оцінена в Україні. Міодраг Сібінович і Лука Хайдукович були відзначені літературними преміями¹⁸, Людмила Попович – орденом княгині Ольги III ступеня за заслуги в розвитку української мови, літератури і культури поза межами України. Можна відзначити активізацію процесу рецепції української літератури в Сербії, збільшення кола професійних кадрів українців, позитивні результати співпраці між сербськими українцями та українськими сербцями в галузі перекладу. Натомість, для подальшого покращення результатів можна запропонувати звернути увагу на наступні напрямки роботи:

- Підготовка достатньої кількості висококваліфікованих перекладачів-українців, які би мали відповідну теоретичну й практичну підготовку.

- Можливість стажування в Україні для перекладацької молоді (позитивний досвід Перекладацької майстерні 2000-2001 років). Організація літніх перекладацьких шкіл для перекладачів з української.

- Популяризація здобутків української культури в світі. Публікація оглядових статей про сучасний етап розвитку літератури, про визначні літературні постаті, знакові твори в

¹⁸ Гаєв Т., цит. твір, С.210.

Переклади з української мови сербською мовою

періодиці (друкованій та Інтернет) зарубіжних країн. Випуск бюлетнів-оглядів (дайджестів) новинок української літератури (англійською, німецькою, російською мовами).

- Домовленість з редакторами культурних радіо- та телепрограм іноземних країн про можливість висвітлення у їхніх передачах актуальних подій сучасної української літератури.

- Створення спільних видавничих проектів: іноземне видавництво видає переклад з української, українське – з іноземної. Можливо, це мало би особливий ефект при перекладі двох поетикально близьких авторів, які є представниками різних літератур.

- Участь України у проекті «Сто слов'янських романів» (10 найкращих романів кожної країни-учасника перекладаються дев'ятьма мовами).

- Налагодження книгообміну між найбільшими бібліотеками Сербії та України, який би забезпечив доступ сербських українців до новинок української видавничої продукції. До прикладу, Національна бібліотека Сербії (Белград) та бібліотека Матиці сербської (Новий Сад) регулярно надсилають новинки сербської літератури у бібліотеки світу, а також у славістичні центри, де вивчається сербська мова. Аналогічний крок варто було би вчинити українській стороні.

- Забезпечення фінансової підтримки перекладів з української мови (наприклад, Міністерство культури й інформації Республіки Сербії щороку оголошує конкурс на фінансову підтримку перекладів найкращих творів сербської літератури іноземними мовами). Фінансова підтримка участі українських письменників і видавців у закордонних книжкових ярмарках, фестивалях тощо.

- Стимулювання перекладацької діяльності кращих перекладачів з української: відзначення з боку держави, запрошення на літературні акції до України, інші заходи сприяння.

- Створення міжнародної асоціації перекладачів української літератури. Налагодження співпраці між перекладачами з української на іноземну та з іноземної на українську з метою надання інформації, перекладацької допомоги і можливих консультацій.

This text is licensed under Creative Commons

